

De Toscane, wandelen door een levend kunstwerk

Zicht op Verrazzano kasteel

Foto Città Metropolitana di Firenze

Het landschap van de Toscane is grotendeels door de steden Siena en Florence ontworpen en geschapen.

Welbewust.

In Italië had de mens al vroeg de neiging om de natuur te beheersen. In de Oudheid realiseerden de Romeinen aquaducten om landbouwgronden en steden van voldoende water te voorzien. En legden ze wegen aan die de natuur beter bereikbaar maakten voor de mens en zijn vervoermiddelen.

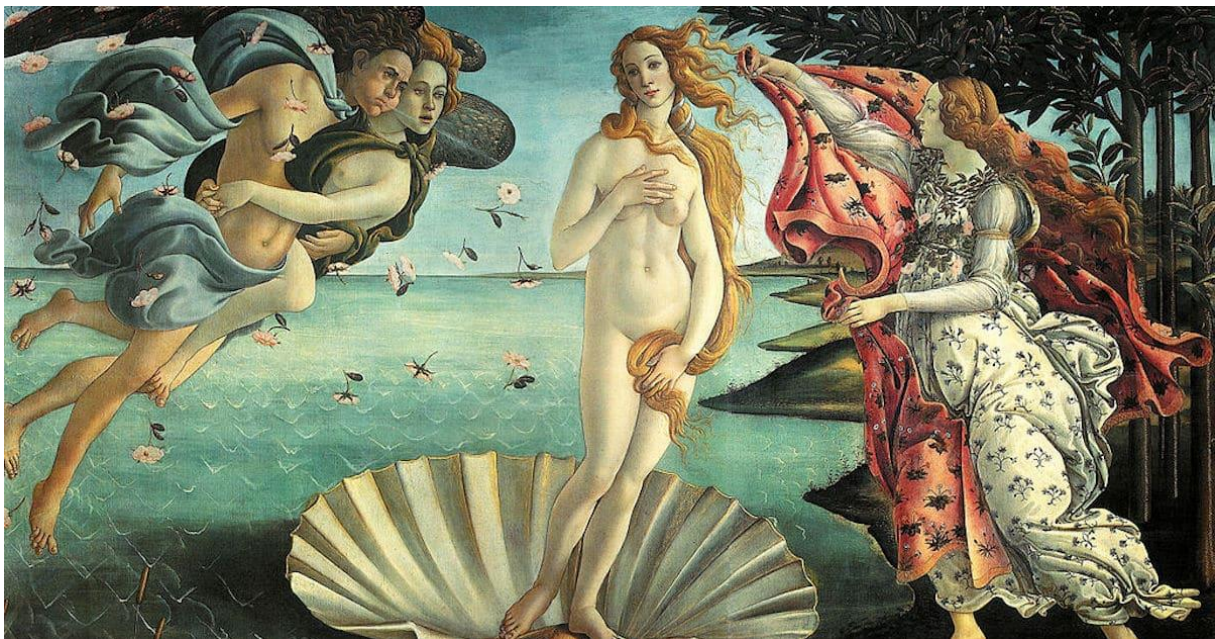
Voor de Toscane geldt dat de rijke en Verlichte burgerij van Florence en Siena veel energie en geld stak in de ontwikkeling van het omringende platteland. En dat ging - gelukkig - niet op een manier zoals dat in Nederland lange tijd gebruikelijk was bij bijvoorbeeld de ruilverkavelingen en ontginningen. Of bij de inspanningen van de adel en industriebaronnen met het verbeteren van hun grondbezit. Waar bij deze ruilverkavelingen en adellijke bemoeienissen efficiency, rendement, schaalvergroting en winstmaximalisatie centraal stonden, bij de burgerij in de Toscane waren het de hoog ontwikkelde esthetische normen die bij de inrichting van het landschap bepalend waren. Een landschap waar het ingrijpen van de mens harmonieus samenging met een heuvelachtige, welvende natuur. Waar de opritten naar de (wijn-)boerderijen werden geaccentueerd met de aanplant van cipressen. Waar het formaat, de bouwwijze en de materiaalkeuze van deze hoeves moest bijdragen aan de schoonheid van de omgeving. Waar de wijnboer in een op een heuvel gebouwde boerderij heerste over het landschap, maar waar hij zich ook aan de natuurlijke omgeving wist aan te passen. Vergelijk dat eens met het kappen van de houtwallen in [Drenthe](#) of [Overijssel](#). Of het kanaliseren en

rechtstrekken van slingerende beken. Of de ontginning van de heidevelden en de transformaties naar rechthoekige spiegelglad geëgaliseerde landbouwpercelen.

Zo wandel je in grote delen van de Toscane door een levend kunstwerk dat door mensenhanden is ontstaan en verder is ontwikkeld.

Florence

Een hoogtepunt van de wandeltocht door de Chianti, de streek tussen Florence en Siena, is de stad Florence zelf. De stad geeft alle aanleiding er minstens een dag door te brengen om de vele uitingen van de schilderkunst, beeldhouwkunst, literatuur en architectuur te aanschouwen. Een bezoek aan het wereldberoemde *Palazzo degli Uffizi museum* is een must. In het voorjaar de grootste kans om zonder wachtrij door te kunnen lopen naar de kaartjesverkoper. Naar de Rembrandts, de Botticelli's, de da Vinci's, de Rafael's, de Caravaggio's.....

Botticelli Geboorte van Venus Uffizi museum Florence

Door de Chianti

Om de nieuwbouwwijken van Florence te mijden neem je de volgende ochtend bus 33 naar Bagno a Ripoli-la Fonte. Hier begint je wandeltocht door de Chianti. Met een klimmetje naar Bigallo waar de markeringen (rood-wit) beginnen. Met alvast onze waarschuwing: *“we zijn in Italië.....Italianen zijn geen wandelaars en het onderhouden van de markeringen is niet hun sterkste kant”*. Een goede wandelkaart is dus echt noodzakelijk. En ook veelvuldig de weg vragen kan nodig zijn.

Met op de eerste wandeldag fraaie uitzichten op de Arno rivier en later op de Apennijnen. Je loopt via San Donato in Collina naar San Polo in Chianti.

Bij een poging de Chianti te beschrijven denk je aan hoogvlakten, begroeiingen met brem, hellingen met bossen, wijngaarden en olijfbomen, oude vestingachtige boerenhuizen en middeleeuwse burchten. Of aan van hitte zinderende heuveltoppen met uitzichten op een palet aan zacht gekleurde stillevens met hier en daar een felgekleurde dissonant in de vorm van een blauw zwembad (!) bij een toeristen-boerderij. Ook hier houdt de esthetiek van de Verlichting niet eeuwig stand.

Je wandelt door mooie en op het oog minder mooie dorpen en stadjes waar je voortdurend in aanraking komt met de symbolen van een van de belangrijkste activiteiten in dit gebied: de wijnbouw. De verleiding het glas te heffen op het fraaie Piazza Matteotti in Greve in Chianti onder een pergola is groot. Na Greve wordt het landschap “klassiek”, het “echte Toscane”, oftewel: het

beeld dat in de loop der jaren hét visitekaartje van de streek is geworden: de witte lanen, de eeuwenoude boerenhoeves, de cipressen.

Panorama Chianti

Je vervolgt de route naar Castellina in Chianti met haar middeleeuwse kasteel: la Rocca. Of de smalle, soms geheel overdekte, straatjes.

Als je geïnteresseerd bent in de pre-Romeinse geschiedenis ga je in Castellina even van de route af voor een bezoek aan een Etruskische tombe. De Etrusken leefden hier tot de eerste eeuw voor Christus. Wat nog het meest opviel aan dit volk was een - voor die tijd - zeer ongewone gelijkheid tussen man en vrouw. Etruskische vrouwen aten bijvoorbeeld naast hun man mee aan de feesttafels en namen deel aan alle uitingen van het openbare leven. De nuchtere, oerconservatieve boerensoldaten van de Romeinen konden géén begrip opbrengen voor deze verfijnde zeden van dit oud en hoogstaand volk, zodat ze hen daarom maar als zedeloos bekladden. De Etrusken legden uiteindelijk dan ook het loodje tegen de Romeinse overheersing (uit: *Wikikids*).

De jarenlange vetes tussen Siena en Florence mogen niet onvermeld blijven in dit artikeltje. Want hoeveel schoonheid en harmonie de streek ook te bieden heeft, de oorlogen tussen Siena en Florence om de macht in het gebied waren talrijk. Per jaar meer oorlogen dan er seizoenen zijn. Of je daar onderweg iets van merkt? Bezoek als je er de tijd voor hebt een plaatselijk museum. Grote kans op herinneringen aan deze periode uit de Middeleeuwen, in allerlei vormen. Een aardige anekdote over deze periode is de rol van de *il gallo nero* (de zwarte kip) in een beslissend slag tussen beide legers. De zwarte kip is anno 2020 het beeldmerk van de wijn uit de Chianti. Je ziet haar overal. Google ook maar eens *zwarte kip* en *Chianti*.

Als je bij de gemeentegrens van Siena komt is ons advies om hier de bus te pakken naar het centraal busstation van Siena. De bebouwing neemt toe en op grote stukken is bij hitte geen schaduw te vinden.

Siena

Eveneens een bijzonder fraaie stad met een Middeleeuws centrum en in die periode ook de grote concurrent van Florence. Ook maar een dag voor uittrekken? Piazza del Campo? Duomo Santa Maria? Oratorio di San Bernardino?

Torre Mangia Siena photos Municipality of Siena - by the Tourist Office"

Algemene routetips

Er bestaat een goede treinverbinding tussen Pisa en Florence. Vijf kwartier in de trein.

Dan heb je met een vroege vlucht naar Pisa airport nog ruimschoots de tijd de fraaie, al dan niet scheve, architectonische wonderen van Pisa te zien alvorens naar Florence af te reizen.

- Goede wandelkaart zijn Wandelkaart 2458 Firenze – Siena – Chianti | Kompas. Of Kompas nr.660, Firenze Chianti. Deze laatste kaart vermeldt de laatste etappe, van Castellina naar Siena niet. Maar, zoals geschreven, je kunt halverwege de laatste etappe beter de bus nemen.
- Hou rekening met de waakhonden in de buitenwijken van de stadjes. Ze rennen woest blaffend rond achter stalen hekken, kunnen je niks maken maar het oogt allemaal nogal agressief. Van zowel de hond als de eigenaar.
- Zwaarte: op enkele pittige klimmetjes na een makkelijke route.
- Gezien de populariteit van de streek bij toeristen is het raadzaam van tevoren je onderdak te regelen.
- Wildkamperen is niet toegestaan. Soms wordt het gedoogd. Vraag naar de plaatselijke mogelijkheden.
- Totale afstand van de route: ongeveer 80 km. Af te leggen in 4 à 5 dagen.

De boer en zijn land

Tussen Greve in Chianti en Castellina in Chianti uitzicht op Montefioralle

Foto's Città Metropolitana di Firenze

Toscane klassiek